

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ
PROMEMORIAN "EN JUSTERAD
INDRAGNINGSBESTÄMMELSE I UNDERHÅLLSSTÖD, FRÅN
UTREDNINGEN OM BOSTADSBIDRAG OCH
UNDERHÅLLSSTÖD, BUMS (S2018:13)"

(S2020/05216/SF)

Inledning

Jämställdhetsmyndigheten har anmodats att yttra sig över ovanstående betänkande. Jämställdhetsmyndighetens yttrande är avgränsat till de frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar promemorians resonemang om förslagets betydelse för möjligheten att uppnå de jämställdhetspolitiska målen: I promemorian framförs att de mest framträdande sambanden sannolikt finns för de två delmålen om ekonomisk jämställdhet och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Merparten av de ärenden där det i dag bedöms finnas särskilda skäl att fortsätta lämna underhållsstöd beror på situationer med hot och våld. Utredningen bedömer att sådana situationer fortsatt kommer att vara dominerande för särskilda skäl. Promemorians förslag syftar till att situationer som innebär risk för hot och våld mellan föräldrar och mellan föräldrar och barn kan undvikas genom färre prövningar och indragningar av underhållsstödet och förlängt underhållsstöd. Utredningen bedömer att genom att undvika indragningar som får negativa konsekvenser för boförälderns, som i en överväldigande majoritet av fallen är en kvinna, ekonomi ökar även den ekonomiska jämställdheten.

5:1 Tiden till första prövning senareläggs

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att tiden till den första prövningen senareläggs. En bidragsskyldig förälder ska enligt förslaget ha betalat på föreskrivet sätt under minst tolv månader innan en indragning kan ske.

I förslaget anges också att Försäkringskassan bör intensifiera dialogen med föräldrarna efter att en bidragsskyldig betalat på föreskrivet sätt under mer än sex månader i följd. Jämställdhetsmyndigheten instämmer i utredningens beskrivning att det är viktigt, inte minst ur ett barnrättsperspektiv och jämställdhetsperspektiv, att den dialogen äger rum innan en indragning av underhållsstödet sker. I de fall där förutsättningar finns att föräldrarna ska hantera underhållet själva kan sådan dialog bidra till ökad ekonomisk jämställdhet. Med en intensifierad dialog med föräldrarna kan möjligheten öka för att ett underhållsbidrag beräknas så att barnets faktiska behov tillgodoses och det ekonomiska ansvaret fördelas så att den av föräldrarna som har det största ekonomiska utrymmet också tar i motsvarande mån större ansvar.

5:2 Särskilda skäl för att inte dra in förtydligas

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att de särskilda skälen för vilka grunder ett underhållsstöd kan fortsätta lämnas förtydligas.

Enligt förslaget kan två olika typer av särskilda skäl kan särskiljas. En typ av sådana skäl anges i promemorian föreligga om det är olämpligt att föräldrarna har kontakt med varandra på grund av att det finns en hotbild riktad mot barnet, en förälder eller någon annan i barnets närhet eller om det finns beslut om skyddade personuppgifter eller kontaktförbud.

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar att det i promemorian anges att det bör göras en nyanserad bedömning av det som tidigare har inträffat, särskilt om personen t.ex. systematiskt under längre tid har utsatt någon för hot eller våld. Jämställdhetsmyndigheten instämmer med utredningens bedömning att eftersom det i vissa fall inte finns dokumentation om påståenden om särskilda skäl, bör utgångspunkten vara att det inte ska krävas att den utredning som en enskild lägger fram till stöd för att underhållsstöd ska fortsätta lämnas har en särskild form.

Även för den andra typen av särskilda skäl, där det är osannolikt att den bidragsskyldiga föräldern kommer att betala, är det viktigt att väga in att hot och våld mot den andra föräldern eller barnet kan påverka sannolikheten för att den bidragsskyldiga föräldern kommer att fullgöra sin underhållsskyldighet. Jämställdhetsmyndigheten vill här betona att även ekonomiskt förtryck, som ekonomiska hot eller begränsningar av ekonomiska tillgångar, ses som våld och ska omfattas av bedömningen.

5:3 Flexiblare hantering av återkommande prövning

En tidsbestämd period då särskilda skäl ska gälla

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att de särskilda skälen ska gälla för en viss tid, samt att periodens längd ska bestämmas utifrån situationen i det enskilda fallet.

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i att hänsyn behöver tas till att återkommande prövningar kan förvärra risken för att konflikten återupptas och/eller att våldsutsatta föräldrar och barn försätts i situationer där de riskerar att på nytt utsättas för hot och våld. Det finns även en risk att föräldrar avstår från att söka underhållsstöd av rädsla för att behöva ha kontakt med den andra föräldern, vilket kan leda till att barnet drabbas ekonomiskt. Jämställdhetsmyndigheten instämmer i bedömningen att det är viktigt att Försäkringskassan handlägger dessa ärenden på ett sätt som innebär att prövningen får så liten negativ konsekvens som möjligt för konflikter mellan inblandade parter. Det är viktigt för att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen och rätten till barnets bästa.

I promemorian anges att det i vissa fall kan stå klart att det finns särskilda skäl även efter att den föreslagna maxgränsen på 3 år har löpt ut.

Jämställdhetsmyndigheten anser därför att det bör finnas möjlighet att ha en längre tidsbestämd period än den föreslagna för när underhållsstöd lämnas.

Tiden till en ny prövning efter en tidsbestämd period av särskilda skäl har löpt ut

Jämställdhetsmyndigheten anser att den föreslagna tiden på 3 månader till ny prövning, efter att en period av särskilda skäl har löpt ut, är för kort.

I promemorian anges att det inför en första prövning (se 5:1) kan behövas en längre tid för att bedöma om den betalningsskyldige föräldern har en stabil betalningsförmåga. Förslaget ovan om att en längre tidsbestämd period då särskilda skäl ska gälla, innebär att det kan ha gått lång tid sedan den föregående prövningen och att den betalningsskyldige föräldrarnas ekonomiska situation kan vara en annan vid den nya prövningen.

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i att en alltför kort tid av betalning i rätt ordning kan innebära en ekonomisk osäkerhet, som kan skapa en otrygghet både för förälder och barn. Jämställdhetsmyndigheten anser därför att tiden till ny prövning således kan behöva vara längre än de föreslagna 3 månaderna.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Ag efter föredragning av utredaren Karin Röbbäck de Souza. I ärendets slutliga handläggning har avdelningscheferna Peter Vikström, Jane Isaksson och verksjuristen Anna Tingbäck deltagit.

För Jämställdhetsmyndigheten

.....

Lena Ag, generaldirektör

.....

Karin Röbbäck de Souza,
senior utredare